

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2020/2021-8)

20 KASIM (2020) DÜNYA ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, dünyadaki tüm çocukların haklarının gözetilmesi, çocukların refahının artırılması için faaliyetler düzenlenmesi ve bu haklara ulaşamayan çocuklar hakkında farkındalık oluşturmak amacıyla, 20 Kasım gününü 1954 yılında Dünya Çocuk Günü (Universal Children's Day) olarak ilan etmiştir. Bu kapsamda; çocukların yaşama, gelişme, katılım gibi en iyi koşullarda var olmalarının önündeki bütün engellerin kaldırılması amaçlanmaktadır. 20 Kasım 1959'da Çocuk Hakları Bildirgesi kabul edilmiştir. Dünyada çocuk haklarıyla ilgili sorunların devam etmesi, çocuk haklarını kapsayıcı bir şekilde savunabilmek amacıyla 20 Kasım 1989'da da Çocuk Hakları Sözleşmesi kabul edilmiştir.¹

Çocuk Hakları Sözleşmesi tarihte en geniş kabul gören insan hakları belgesi olarak kabul edilmektedir. Türkiye, sözleşmeyi 1990 yılında imzalamış, 1994 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylayarak taraf olmuştur.²

Bu belgede, nerede doğduklarına, kim olduklarına; cinsiyetlerine, dinlerine ya da sosyal kökenlerine bakılmaksızın bütün çocukların hakları tanımlanmaktadır. On sekiz yaşın altındaki her bireyi çocuk olarak tanımlayan Sözleşme'de ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararının gözetilmesi, yaşama, hayatta kalma, gelişme ve kendini ilgilendiren tüm yasal ve idari süreçlere katılma hakları sözleşmeye yön veren temel değerleri oluşturmaktadır.³

Geçtiğimiz yıla kadar çocukların hak ihlallerine ilişkin pek çok rapor ve analiz yayınlanırken, tüm dünya çocukları pandemi olarak ilan edilen Yeni Koronavirüs Hastalığından (COVID-19) çok fazla etkilenmişlerdir. Pandemi, toplumda en fazla çocukları etkilemiştir. Özellikle salgının sosyoekonomik etkisi, çocuklara çok fazla yansımıştır.⁴

- ✓ Yaklaşık olarak 150 milyon çocuk daha yoksul grup içinde yer almaya başlamıştır; yoksul çocukların eğitim, barınma, beslenme, sanitasyon ve temiz su olanaklarına erişimleri daha da zorlaşmıştır.
- ✓ Okulların kapanması, 188 ülkede 1,6 milyar çocuğu etkilemiştir. Çocuklar arasında eşitsizlik artmış, yoksul çocuklar dijital ortamda eğitim olanaklarına ulaşamamışlardır; dünyada en az 463 milyon çocuğun dijital eğitime ulaşamadığı tahmin edilmektedir.

¹ [Internet] 20 Kasım Dünya Çocuk Günü. <http://www.un.org/en/events/childrenday/> Erişim:13.11.2019

² [Internet] Çocuk Hakları Konusunda Türkiye'de Yapılan Çalışmalar. <http://www.mfa.gov.tr/cocuk-haklari-konusunda-turkiye-de-yapilan-calismalar.tr.mfa> Erişim:12.11.2019.

³ [Internet] Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-%C3%B6zle%C5%9Fme> Erişim:13.11.2019.

⁴ [Internet] <https://data.unicef.org/covid-19-and-children/> Erişim:13.11.2020.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2020/2021-8)

Çocukların koruyucu sağlık hizmetlerine erişimleri önemli ölçüde azalmış, aşılama, doğum öncesi bakım hizmetleri zayıflamış, çocuk ölümlerinin artmasına neden olmuştur. ⁴

- ✓ Pandeminin gelecek 12 ay içinde 2 milyon beş yaş altında çocuğun daha ölmesine neden olabileceği tahmin edilmektedir.
- ✓ Dünyada ölüdoğumlar artmıştır; doğum öncesi bakım ve doğum hizmetlerine ulaşamama nedeniyle yaklaşık 200.000 ölü doğum daha olacağı tahmin edilmektedir.
- ✓ Malnütrisyonu olan çocukların sayısında artış olacağı, 132 milyon çocuğun aç kalacağı tahmin edilmektedir. Sadece küçük çocuklar değil, okul yemekleriyle beslenen çocuklar arasında 370 milyon çocuğun mağdur olacağı tahmin edilmektedir.
- ✓ Aşılama hizmetlerinde önemli sorunlar yaşanmıştır. Geçtiğimiz 2019 yılında 14 milyon aşılama hizmetlerine ulaşamamışken, bu sayının 6 milyon daha artacağı tahmin edilmektedir.

Yaşadığımız pandemi çocuk sağlığını önemli ölçüde etkilemiş, çocuk haklarında daha çok ivme kazanmamızın gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.